

Sinteza ședinței plenare din 1 februarie 2024

La început de sesiune parlamentară, Promo-LEX îndeamnă deputații să participe activ la lucrările legislativului, să respecte prevederile Regulamentului și să se abțină de la comportamente reprobabile.

Ședința plenară din 01.02.2022

Prima ședință plenară din sesiunea de primăvară s-a remarcat printr-o prezență înaltă a deputaților. La începutul ședinței și-au înregistrat prezența 94 din 99 de deputați, inclusiv cei care au lipsit constant la ședințele plenare din sesiunea de primăvară și toamnă 2023. În opinia Promo-LEX, prezența și participarea cât mai largă a deputaților la ședințele plenare asigură o reprezentativitate mai bună a Legislativului și poate contribui la o dezbateră autentică a subiectelor supuse discuțiilor.

Promo-LEX subliniază că adresarea de insulte de către Președintele Parlamentului și alți deputați, pe parcursul ședinței, este un **comportament inadmisibil și contrar Regulamentului Parlamentului**. Amintim că Președintele ședinței este cel care trebuie să supravegheze și să asigure ordinea și respectarea regulilor stabilite în cadrul ședinței plenare și, după caz, să cheme la ordine sau să aplice sancțiuni. În acest

sens, Promo-LEX recomandă Președintelui Parlamentului să se abțină de la încălcarea Regulamentului și să demonstreze o conduită de urmat pentru deputați.

Respingerea de către majoritatea parlamentară a propunerilor opoziției de a constitui comisii de anchetă (2) și de a audia în plen demnitari și conducători a autorităților publice (cel puțin 9) confirmă constatările anterioare ale Promo-LEX privind **caracterul deficitar al controlului parlamentar**. Totodată, reamintim că, pe perioada acestei legislaturi, toate solicitările deputaților din opoziție de a constitui comisii au fost constant respinse. În acest mod, **lipsa de consens politic și a unor drepturi garantate opoziției parlamentare devin un impediment esențial în exercitarea unor forme de control parlamentar**.

Promo-LEX atrage atenția că una din modificările la ordinea de zi a fost efectuată la mijlocul ședinței plenare și la propunerea Comisiei juridice numiri și imunități, contrar Regulamentului Parlamentului. Este vorba despre includerea proiectul de modificare a Hotărârii privind confirmarea componenței nominale a Comisiei de evaluare externă a integrității etice și financiare a procurorilor.

Proiectul de hotărâre privind aprobarea numărului de personal al Procuraturii a fost aprobat cu încălcarea procedurii, în lipsa propunerii Procurorului General și a avizului Consiliului Superior al Procurorilor (CSP).

Modificările la componența comisiilor permanente care vizează deputații neafiliați (Vasile Bolea) nu au fost consultate cu aceștia. În acest sens, Promo-LEX consideră că dialogul și comunicarea trebuie să fie asigurată atât de Biroul permanent, cât și de majoritatea parlamentară, care nu trebuie să facă abuz de poziția sa dominantă.

Transparența decizională a fost afectată în **proporție de 59%** prin nepublicarea avizelor, expertizelor și altor acte

aferente proiectelor (7) și prin nerespectarea termenului prevăzut pentru prezentarea recomandărilor părților interesate (3).

Menționăm că unele acte aferente proiectelor examinate în ședință (6 rapoarte ale comisiilor permanente, 2 proiecte de hotărâri, un proiect de lege și un aviz al Direcției juridice) au fost publicate pe pagina web Parlamentului în ziua ședinței, fie în timpul examinării proiectelor sau chiar ulterior votării.

Totodată remarcăm că, în cazul a două proiecte (autori deputați PAS) ale căror transparență decizională a fost afectată, s-a solicitat, nemotivat și fără un temei legal clar, examinarea în regim prioritar.

Următoarea ședință plenară a fost stabilită pentru data de 15 februarie 2024, astfel continuându-se practica desfășurării ședințelor plenare o dată la două săptămâni.

Amintim că, în perioada anilor 2021–2025, activitatea Parlamentului Republicii Moldova este supusă unei monitorizări exhaustive în cadrul Programului Promo-LEX "Democrație, Transparență și Responsabilitate". Scopul monitorizării este de a spori transparența instituției, de a contribui la îmbunătățirea procedurilor legislative și de a consolida interacțiunea dintre deputați și cetățeni.

Lansarea Campaniei anuale de Informare și Educație

Electorală „VOT putere”, ediția a 7-a

De Ziua Internațională a Alegerilor marcată, azi, 1 februarie, la nivel mondial, Promo-LEX lansează cea de-a 7-a ediție a Campaniei anuale de Informare și Educație Electorală „VOT putere”.

Prin această campanie ne propunem să contribuim la sporirea cunoștințelor și activismului electoral în rândul tinerilor și să promovăm votul conștient, asumat și informat.

Vom merge în 10 localități din diferite regiuni ale Republicii Moldova, inclusiv în 5 localități din UTA Găgăuzia, pentru a vorbi cu tinerii despre alegeri, drepturi și proceduri electorale, despre modalitățile alternative de votare și despre importanța participării la vot.

Aproape 600 de elevi din ciclul liceal vor participa la 10 lecții publice interactive, care vor include, dincolo de partea teoretică, dezbateri tematice cu participarea voluntară

a elevilor împărțiți în echipe Pro, Contra și Indeciși. La fel, elevii vor simula votul electronic, testând aplicația VoteMeApp, dar și cel tradițional, exprimat pe buletinul clasic de vot. Cei mai activi participanți vor fi premiați.

Prima lecție publică din cadrul Campaniei va fi găzduită, azi, de Liceul Teoretic „Boris Cazacu” din orașul Nisporeni, iar ultima va avea loc, pe 21 februarie, la Liceul Moldo-Turc „Suleyman Demirel” din satul Congaz, raionul Comrat.

La final, 10 echipe a câte 4 elevi din cele 10 licee unde vor fi organizate lecțiile publice vor participa la Quizz-uri electorale pe care le vom organiza împreună cu Clubul Moldovenesc de Jocuri Intelectuale.

„Continuarea Campaniei „VOT putere” este cu atât mai relevantă, cu cât suntem în pragul unor scrutine electorale naționale și este foarte important ca tinerii, mulți dintre care vor participa pentru prima dată la vot, să conștientizeze importanța și puterea votului lor. Credem că provocându-i să cunoască mai mult despre alegeri și procesele electorale, să participe activ în dezbateri și să simuleze procedurile de vot, putem contribui la sporirea activismului electoral al tinerilor”, spune Diana Bujor, coordonatoare de programe educaționale Promo-LEX.

Campania este realizată grație suportului financiar al poporului american oferit prin intermediul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID Moldova).

Monitorizarea civică a activității Parlamentului | Sinteza sesiunii de toamnă 2023

Sesiunea de toamnă (14 septembrie – 28 decembrie 2023) a Parlamentului a fost marcată de câteva aspecte pozitive, cum ar fi creșterea transparenței decizionale, diminuarea rulajului modificărilor operate la ordinea de zi, dar și de unele tendințe negative – absența de la ședințele plenare a deputaților, în special din opoziție, și neconvocarea ședințelor dedicate opoziției.

Principalele concluzii ale monitorizării civice a activității Parlamentului în sesiunea de toamnă 2023 au fost prezentate, marți, 30 ianuarie, într-o [conferință de presă](#), de analistele Promo-LEX, Mihaela Duca și Dina Boțan, care au reiterat necesitatea publicării documentelor aferente proiectelor de

acte normative cu suficient timp înainte de ședințele plenare; aprobarea ordinii de zi în modul prevăzut de Regulament și reducerea la minimum a modificărilor acesteia; respectarea priorității propunerilor opoziției parlamentare; asigurarea dialogului eficient între majoritate și opoziție; utilizarea eficientă a instrumentelor de control parlamentar; respectarea programului legislativ pentru anul 2024 și urmărirea implementării acestuia.

Un număr mai mic de ședințe, desfășurate după un program neclar

În sesiunea de toamnă 2023, Parlamentul s-a întrunit în 14 ședințe plenare, cu 5 mai puține decât în sesiunea de toamnă 2022. Potrivit analistei Mihaela Duca, nu este clar dacă numărul mai mic de ședințe a fost influențat de desfășurarea alegerilor locale, de un volum mai redus de activitate sau de creșterea eficienței activității legislativului.

Ședințele plenare au avut loc, de regulă, în zi de joi, o dată la două săptămâni, cu excepția sfârșitului lunii noiembrie și a lunii decembrie, când au avut loc săptămânal. Nu este clar dacă în sesiunea de toamnă a rămas valabil programul de activitate pe care Parlamentul și l-a schimbat în sesiunea de primăvară 2023 de o manieră nu tocmai transparentă. Reamintim că [Promo-LEX a recomandat atunci](#) publicarea noului program de activitate, argumentarea schimbării acestuia și comunicarea despre el cetățenilor prin toate mijloacele posibile.

Opoziția parlamentară – între boicot și nici o ședință dedicată

Și în sesiunea de toamna 2023, nici una din ședințele plenare nu a fost dedicată proiectelor opoziției, deși urmau să aibă loc 2 astfel de ședințe conform Regulamentului Parlamentului, care prevede examinarea chestiunilor propuse de opoziție în prima ședință din fiecare a șasea săptămână de la începerea sesiunii.

O altă tendință observată în cadrul sesiunii a fost absența deputaților de la ședințele plenare, în special a celor 5 deputați independenți, care au lipsit de la toate ședințele plenare. O rată mare a absențelor de 53% în medie a fost înregistrată și în cazul celor 6 deputații neafiliați. Iar deputații BCS nu au participat, în semn de protest, la 5 ședințe plenare (36%).

„Nu negăm dreptul deputaților de a-și manifesta dezacordul cu proiectele de acte normative votate, prin neparticiparea la ședințele plenare. Totuși, considerăm că participarea la dezbaterile proiectelor de acte normative, în special a deputaților din opoziție sporește transparența decizională prin desfășurarea dezbaterilor autentice și poate contribui la creșterea calității legilor”, a menționat Mihaela Duca.

Rulajul modificărilor la ordinea de zi a scăzut semnificativ

Agendele ședințelor plenare au numărat în total 314 subiecte incluse inițial, dar au fost modificate ulterior în proporție de circa 35% (109 subiecte). S-a observat că cele mai multe modificări la ordinea de zi, care este, de regulă, bisăptămânală, sunt operate în cea de a doua săptămână, când, pe ultima sută de metri, sunt introduse sau excluse subiecte de pe ordinea de zi într-un număr care depășește, uneori, de 2 ori numărul subiectelor incluse inițial în agendă.

Analista Mihaela Duca susține că, deși rulajul modificărilor a scăzut semnificativ, de la peste 50%, în sesiunea de toamnă 2022, la 35%, în continuare sunt necesare eforturi pentru a diminua numărul de cazuri de modificare a ordinii de zi. „În acest sens, considerăm că aprobarea la sfârșitul lunii decembrie a programului legislativ pentru anul 2024 ar trebui să sporească transparența și previzibilitatea procesului legislativ”.

Mai multă transparență decizională

În sesiunea de toamnă 2023, gradul de încălcare a

transparenței decizionale s-a diminuat, de la **69% la 49%**, dar s-au perpetuat aceleași probleme – nepublicarea actelor aferente proiectelor (rapoartele comisiilor, avizele autorităților, avizul Direcției Juridice sau al Guvernului), în cazul a 93 de proiecte și nerespectarea termenului legal pentru prezentarea recomandărilor părților interesate, în cazul a 63 de proiecte. La cel puțin 5 ședințe plenare, din totalul de 14 din sesiunea de toamnă 2023, gradul de transparență decizională a fost afectat mai mult de 50%.

Potrivit analistei Dina Boțan, nu se observa o interdependență între încălcarea transparenței și regimul de prioritate sau de urgență în procesul de examinare a proiectelor. „În majoritatea cazurilor, examinarea în regim de urgență sau în mod prioritar a fost solicitată de către Guvern, însă în privința a 4 proiecte a fost solicitată de către unii deputați, contrar prevederilor legale”.

Guvernul mai activ decât deputații

Cele mai multe proiecte votate în cadrul sesiunii de toamnă 2023 au fost înregistrate de Guvern, numărul proiectelor fiind în creștere față de sesiunea de toamnă 2022, de la 43% la 55% din totalul proiectelor examinate în ședințele plenare. „Este o tendință îmbucurătoare pentru că cele mai multe proiecte de legi e firesc să vină de la Guvern, care este în măsură să aprecieze cum sunt implementate proiectele și unde sunt cele mai mari deficiențe sau probleme”, explică analista Mihaela Duca.

A crescut și numărul proiectelor înregistrate de Președintele Republicii Moldova, de la 3% la 12 %. Această creștere rezultă din ratificarea unui număr mai mare de acorduri internaționale în această sesiune.

Pe de altă parte, se constată o micșorare a numărului proiectelor votate care au fost înregistrate de deputații majorității parlamentare, de la 41% la 32%, dar și a celor

înregistrate de opoziția parlamentară, de la 3 % doar la 1 %.

Din totalul de 136 de proiecte votate în lectura a doua, circa 27% au fost aprobate în ambele lecturi în aceeași ședință, doar 3 din ele fiind examinate în regim de urgență sau prioritar.

„Sesiunea s-a remarcat prin evoluția numărului proiectelor ce vizează politica externă a Republicii Moldova, dar și prin menținerea priorității domeniul economiei, fapt constatat și în sesiunile anterioare, specific acestei legislaturi”, menționează analista Dina Boțan.

Funcția de control parlamentar încă parțial eficientă

Majoritatea instrumentelor de control parlamentar (întrebări, interpelări, moțiuni, evaluarea ex-post) au continuat să fie utilizate parțial sau deloc. De la începutul legislaturii curente deputații nu au înregistrat nici o interpelare, iar numărul întrebărilor este în scădere, constată Dina Boțan.

În același timp, analista observă că, dacă evaluarea ex-post juridică a fost însușită și se realizează în fiecare an la un nivel foarte înalt (100% – în 2022 și 95% – în 2023), atunci realizarea evaluării ex-post de impact rămâne a fi una deficitară, care practic nu evoluează. „Nivelul scăzut de realizare a evaluării ex-post de impact este și o consecință a planificării deficitare de către comisiile parlamentare, care sunt responsabile de efectuarea acestei evaluări. La planificare nu se iau în calcul factorii principali, și anume că evaluarea ex-post de impact este una complexă și de amploare, necesită timp și implicarea mai multor resurse”.

Pe parcursul anului 2024, Promo-LEX va continua să monitorizeze ședințele plenare și va veni cu comunicate privind desfășurarea acestora. La fel, va urmări modul de implementare a recomandărilor formulate în Rapoartele anuale de monitorizare a activității Parlamentului.

Amintim că, în perioada anilor 2021–2025, activitatea Parlamentului Republicii Moldova este supusă unei monitorizări exhaustive în cadrul Programului Promo-LEX "Democrație, Transparență și Responsabilitate". Scopul monitorizării este de a spori transparența instituției, de a contribui la îmbunătățirea procedurilor legislative și de a consolida interacțiunea dintre deputați și cetățeni.

Asociația Promo-LEX anunță concurs de selectare pentru poziția de Monitor al finanțelor partidelor politice la nivel local în cinci unități administrative teritoriale: Ocnița, Orhei, Ștefan Vodă, Strășeni, Basarabeasca (5 persoane)

Nr. ref. 4 din 29.01.2024

Scopul postului: Titularii vor presta servicii de monitorizare online a finanțelor partidelor politice, vor efectua vizite și interviuri cu reprezentanții partidelor politice în aria sa de responsabilitate (în Ocnița, Orhei, Ștefan Vodă, Strășeni sau Basarabeasca), vor documenta și vor elabora rapoarte de monitorizare.

Termen și condiții de colaborare: Persoanele selectate vor presta servicii de monitorizare a finanțelor partidelor politice în perioada februarie – martie 2024 (durata contractului – 1 lună).

NOTĂ: *Promo-LEX ar putea continua cooperarea cu persoanele selectate și în cadrul altor proiecte, cu condiția prestării unor servicii calitative și evaluării pozitive la finalul proiectului în cauză.*

Candidați eligibili:

În cadrul acestui concurs de angajare pot participa doar persoanele care au domiciliul/reședința în localitățile raioanelor Ocnița, Orhei, Ștefan Vodă, Strășeni sau Basarabeasca. Sunt încurajați să participe reprezentanți ai societății civile sau lideri de opinie, cetățeni activi interesați de promovarea transparenței finanțelor partidelor politice și a activismului civic în general.

Funcționarii publici, persoanele angajate în cadrul administrației publice locale și/sau membrii partidelor politice **NU** pot participa la acest concurs!

Cerințe față de candidați:

- **Domiciliu/reședință** sau loc de trai în unitatea administrativ teritorială pentru care a aplicat;
- **Non-partizanat politic** (candidații nu pot fi membri/activiști ai partidelor politice/mișcărilor social-politice);
- **Studii medii sau superioare** în domeniul juridic, științe politice, economic, social, educațional, APL, media etc.;
- **Experiență de muncă** (inclusiv voluntariat), preferabil în domeniile indicate mai sus;
- **Abilități de comunicare** și interacțiune cu diverși actori sociali (partide politice, autorități ale administrației publice locale și centrale, administrația

electorală, ONG, mass-media etc.) va constitui un avantaj;

- **Capacitatea de a lucra independent și în echipă**, într-un mediu dinamic și în termeni restrânși de timp;
- **Cunoașterea limbii române**. Cunoașterea limbii ruse și engleze va constitui un avantaj;
- **Utilizarea calculatorului și a rețelelor sociale** (MS Office – Word, Excel, Internet & e-mail, Facebook, Instagram, Telegram, VKontakte etc.) la nivel intermediar spre avansat este o condiție obligatorie;
- **Acces la calculator și Internet** în mod constant;
- **Rezistență** la stres;
- **Responsabilitate** și punctualitate;
- **Integritate** și discreție profesională.

Responsabilități generale:

- Desfășurarea vizitelor de monitorizare a oficiile regionale ale partidelor politice din aria de responsabilitate;
- Identificarea și interviuarea/chestionarea reprezentanților/delegaților oficiali ai partidelor politice din organizațiile teritoriale;
- Raportarea calitativă și cantitativă a chestionarelor prezentate în termenii stabiliți cu respectarea metodologiei de monitorizare;
- Participarea seminarele de instruire pentru prezentarea metodologiei de monitorizare;
- Semnarea și respectarea Codului de Conduită a monitorilor Promo-LEX;
- Alte sarcini delegate de Asociație, relevante funcției anunțate pentru acest concurs.

Lista documentelor necesare a fi prezentate de către candidați (dosarul):

1. Curriculum Vitae – completat în limba Română și expediat prin email la adresa angajare@promolex.md cu mențiunea

„Pentru poziția de Monitor a Finanțării partidelor politice” și indicarea ariei de responsabilitate selectate;

2. Completarea online a “Chestionarului de angajare a Monitorilor” vedeți link-ul – <https://shorturl.at/crsMS>

Notă! *Informațiile personale livrate de dumneavoastră, vor fi prelucrate, stocate și folosite conform prevederilor Legii cu privire la protecția datelor cu caracter personal nr. 133 din 8 iulie 2011 și Hotărîrii Guvernului privind aprobarea cerințelor față de asigurarea securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale de date cu caracter personal nr.1123 din 14.12.2010. Datele furnizate sunt confidențiale. În cazul în care veți fi selectat, aceste date vor fi utilizate pentru a vă contacta, în caz contrar acestea vor fi radiate.*

Data limită pentru depunerea dosarelor candidaților: 11 februarie 2024, ora locală 18:00.

Evaluarea dosarelor se va efectua în 2 etape: la prima etapă, dosarele vor fi analizate sub aspectul corespunderii candidaților cu cerințele și condițiile stipulate în anunț. Cea de-a doua etapă va consta în interviuarea persoanelor pre-selectate. Vor fi contactate doar persoanele pre-selectate.

Asociația Promo-LEX încurajează aplicațiile timpurii și își rezervă dreptul de a invita candidații pre-selectați la interviu înainte de expirarea termenului de depunere a dosarelor de aplicare.

Rezultatele concursului de angajare vor fi comunicate doar candidaților care au fost selectați pentru proba de interviu.

Pentru mai multe detalii contactați:

Cristina Chebeș, Coordonatoare de Rețea,

Tel: 069350474; Email: cristina.chebes@promolex.md

Asociația Promo-LEX este o organizație neguvernamentală, apolitică, nonprofit, care își desfășoară activitatea pe întregul teritoriu al Republicii Moldova. Misiunea Asociației Promo-LEX este de a contribui la promovarea și apărarea drepturilor omului, la consolidarea proceselor și instituțiilor democratice, și la dezvoltarea societății civile..

Asociația Promo-LEX angajează Analist/ă juridic/ă în domeniul electoral și procese democratice

Nr. ref. 3 din 29.01.2024

Denumirea postului: Analist/ă juridic/ă în domeniul electoral și procese democratice.

Scopul postului: Titularul/Titulara postului va oferi asistență juridică echipei Promo-LEX prin analiza sub aspect legal a informațiilor colectate de observatori/monitori și compilată de către echipa de analiză, contribuind în acest mod la elaborarea documentelor analitice și de monitorizare în domeniul electoral și a proceselor democratice.

Relații ierarhice: Se subordonează Șefului echipei de analiză și cercetare și Directorului de Program.

RESPONSABILITĂȚI:

- oferă suport juridic echipei Programului monitorizarea proceselor democratice și implicit Misiunilor de observare a alegerilor desfășurate în cadrul acestuia;
- analizează și monitorizează modificările legislației electorale, legislației cu privire la partidele politice (și finanțarea acestora), administrația publică locală și alte domenii relevante activității organizației;
- analizează din punct de vedere juridic evenimentele constatate în procesul electoral și determină tendințele acestora;
- elaborează opinii, analize, declarații și apeluri publice, studii, cercetări și rapoarte de monitorizare ce vizează diverse procese democratice, cu focus în domeniul electoral;
- participă la acțiuni de informare/comunicare și advocacy în domeniul electoral și alte arii de interes în cadrul Programului (activitatea Parlamentului Republicii Moldova, finanțarea politică, activitatea și reforma administrației publice locale, activitatea organelor electorale etc.);
- colectează din surse deschise, precum și prin intermediul cererilor de acces la informație date ce vizează diverse procese democratice pe domeniile monitorizate;
- procesează și analizează formularele de raportare primite de la rețeaua de observatori/monitori cu scopul de a identifica tendințele pe domeniile monitorizate, inclusiv în contextul campaniilor electorale;
- compilează informațiile colectate din diferite surse și scrie draft-ul capitolelor rapoartelor de observare a alegerilor și/sau de monitorizare a altor domenii de interes în cadrul Programului;
- conlucrează cu rețeaua de observatori/monitori pentru a verifica faptele raportate și a preciza eventuale neclarități în datele livrate;
- analizează informațiile colectate prin prisma legislației din Republica Moldova, precum și a

- standardelor internaționale relevante (Codul Bunelor Practici în Materie Electorală, Declarația Universală a Drepturilor Omului, alte documente internaționale);
- livrează în timp util către Șeful echipei de analiză și cercetare draft-ul produselor analitice și a capitolelor din rapoartele de observare a alegerilor și/sau de monitorizare a altor domenii de interes în cadrul Programului;
  - contribuie la elaborarea metodologiilor de cercetare și monitorizare, inclusiv a instrumentelor de colectare și verificare a datelor (formulare de observare/monitorizare, chestionare, ghiduri de interviu, instrucțiuni de completare a acestor instrumente etc.);
  - participă la dezvoltarea modulelor de instruire a observatorilor/monitorilor și participă, în limita timpului disponibil, la procesul de training propriu-zis, fie la nivel central, fie în teren;
  - participă la ședințele echipei de Analiză, și se află în contact direct și permanent cu ceilalți analiști/colegi din alte echipe;
  - îndeplinește alte sarcini relevante la solicitarea Șefului echipei de analiză și cercetare și a Directorului de Program.

CERINȚE FAȚĂ DE CANDIDAȚI:

- **Educație:** studii superioare în Drept; preferabil studii de masterat în domeniul dreptului constituțional, civil, în domeniul managementului politic și electoral etc.
- **Experiența profesională:** minim 2 ani de experiență în domenii care au solicitat analiza cadrului legal și scrierea de rapoarte, preferabil în domeniul electoral sau alte domenii relevante.
- **Cunoștințe:** cunoștințe în domeniul electoral, juridic, drepturile omului, științe politice. Va constitui un avantaj cunoașterea domeniului monitorizării proceselor

democratice și a mediului asociativ. Bună înțelegere a contextului social-politic din Republicii Moldova, dar și din regiune.

▪ **Cunoștințe, competențe, abilități și alte cerințe specifice:**

- Cunoașterea la nivel avansat a limbilor Române, Engleză și Rusă;
- Abilități excelente de scriere în limba Română;
- Abilități de utilizare a computerului (MS Office, Internet) și a echipamentului de birou;
- Abilități excelente de interacțiune și comunicare;
- Abilități de a lucra independent și în echipă, într-un mediu dinamic și în termeni restrânși de timp;
- Neafiliere politică și non-partizant politic (candidații nu pot fi membri/activiști ai partidelor politice, precum și rude de gradul I – II ai acestora);
- Respectarea valorilor și principiilor democratice și a supremației legii;
- Integritate și discreție profesională;
- Disponibilitate de lucru peste program și eventual pentru efectuarea deplasărilor pe întreg teritoriul Republicii Moldova, inclusiv în zile de week-end;
- Deținerea automobilului propriu și a permisului auto Categoria B, va constitui un avantaj.

Locul de muncă: Chișinău (sediul Asociației Promo-LEX)

Program de muncă: deplin

Perioada de angajare: februarie 2024 – 31 martie 2025 (în conformitate cu Art. 55 alin. 1 litera k' din Codul Muncii al RM)

Oferim: Asociația Promo-LEX te invită să faci parte dintr-o echipă de profesioniști, oferind un salariu competitiv,

oportunități de instruire și dezvoltare profesională, precum și posibilitatea de a contribui la dezvoltarea democrației și promovarea drepturilor omului în Republica Moldova.

Dosarul de aplicare trebuie să conțină:

- Curriculum Vitae;
- Scrisoare de motivare în care se va descrie experiența relevantă și motivația de a ocupa postul;
- Două persoane de referință – se va indica numele persoanei, organizația și datele de contact;
- Propunerea financiară (salariul net solicitat, după reținerea tuturor impozitelor).

Dosarul va fi completat în limba Română și trebuie expediat prin e-mail la adresa angajare@promolex.md cu mențiunea „Analist/ă juridic/ă”.

Data limită pentru depunerea dosarelor: 11 februarie 2024, ora 18.00.

*Vor fi evaluate doar dosarele complete și depuse în termen.

Evaluarea dosarelor se va realiza în 2 etape: (1) la prima etapă, dosarele vor fi analizate sub aspectul corespunderii candidaților cu cerințele stipulate mai sus; (2) cea de-a doua etapă va consta în interviuarea și testarea candidaților preselecțai. Doar candidații preselecțai vor fi contactați.

Asociația Promo-LEX încurajează aplicațiile timpurii și își rezervă dreptul de a desfășura interviurile și testarea candidaților/candidatelor până la data limită de aplicare.

Pentru mai multe detalii contactați:

Mariana Novac, Coordonatoare de Program, tel. 069339700, e-mail: mariana.novac@promolex.md

---

Bugetarea Participativă în Școli runda 2 | Primul proiect de infrastructură școlară selectat pentru finanțare

„Viața pe modul sport” este primul proiect de infrastructură școlară care va fi finanțat în cadrul celei de-a doua runde a Programului „Bugetarea Participativă în Școli”, implementat de Asociația Promo-LEX, cu sprijinul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID).

Proiectul va fi realizat în Liceul Teoretic „Ion Pelivan” din satul Răzeni, raionul Ialoveni, până la începutul următorului an școlar, și prevede dotarea cu inventar sportiv necesar pentru orele de educație fizică. Vor fi procurate: saltele, tabele tactice, panouri indicare scor, corturi, coșuri mobile de baschet și hamacuri.

De rezultatele proiectului vor beneficia întreaga comunitate școlară, formată din 850 de elevi și 56 de cadre didactice. Iar pentru realizarea lui, Liceul a alocat 25.000 de lei din bugetul propriu și a beneficiat de o asistență financiară de 2.750 de dolari, în cadrul Programului „Bugetarea Participativă în Școli”.

Proiectul a fost selectat, prin vot direct, secret și liber exprimat, de către elevii claselor a III-a – a XII-a, în cadrul Zilei Votării, care s-a desfășurat vineri, 26 ianuarie.

Acesta a acumulat 269 de voturi din totalul de 558 exprimate. Rata de participare a fost de 82,6%.

Scrutinul a fost organizat de Comisia Electorală Școlară, implicând 33 de elevi. Alegerile au avut loc în două secții de votare deschise în incinta Liceului.

În competiție au participat 3 proiecte, elaborate de elevi în baza ideilor colectate de la întreaga comunitate școlară. Proiectele vizau soluționarea celor mai stringente probleme menționate de elevi în chestionarele de consultare și anume: insuficiența echipamentelor sportive, lipsa unui spațiu de recreere și a scaunelor pe holurile Liceului. În perioada 3-24 ianuarie, echipele de proiect și-au promovat ideile prin spoturi video, au organizat un târg de proiecte și dezbateri publice cu întreaga comunitate școlară.

Ziua Votării proiectului câștigător este una dintre cele mai captivante activități din cadrul Programului „Bugetarea Participativă în Școli”, spune Diana Bujor, coordonatoare de programe educaționale Promo-LEX. „Este o oportunitate inedită pentru elevi de a-și exercita rolul de alegători și de a conștientiza importanța votului informat și asumat. Este un exercițiu democratic care formează, de fapt, viitorii alegători, încă de pe băncile școlii, care promovează implicarea civică a elevilor și le educă simțul responsabilității comunitare. Elevii au fost implicați în diverse activități și cel mai important este că ei vor vedea rezultatele acestei implicări prin implementarea proiectului pe care l-au ales în mod democratic”.

În cadrul Programului, elevii au fost instruiți despre cum să organizeze întregul proces de vot, de la constituirea Comisiei Electorale Școlare, tipărirea buletinelor de vot și până la totalizarea rezultatelor alegerilor, spune Viorica Calugher,

formatoare Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral (CICDE), „Datorită activităților Programului elevii învață comportamente democratice, se implică în viața comunității școlare și își asumă luarea deciziilor. Participarea la procedurile electorale la nivel școlar este un bun exercițiu pentru a forma și a educa viitorii alegători ai țării.”

Liliana Munteanu, elevă în clasa a 10-a, a condus Comisia Electorală Școlară. Ea spune că Programul „Bugetarea Participativă în Școli” este ceva inovativ pentru Liceu și că ar vrea ca acesta să continue și în următorii ani. „A fost o provocare să organizăm totul, dar am reușit pentru că elevii au fost foarte activi și dornici să se implice. Am învățat foarte multe lucruri noi: să lucrăm în echipă, să comunicăm activ, să propunem soluții ca să îmbunătățim condițiile în școală, să elaborăm proiecte și să le promovăm în fața colegilor. Sigur că cel mai interesant a fost să organizăm un veritabil proces electoral.”

Directoarea adjunctă pe învățământ a Liceului, Ala Calmațui, a coordonat Programul „Bugetarea Participativă în Școli”. Ea spune că a fost o experiență nouă, inedită pentru instituție și care va continua ulterior. „Atât noi, cadrele didactice, cât și elevii implicați în realizarea Programului am acumulat o experiență frumoasă. Cu siguranță o să continuăm bugetarea participativă ca să promovăm astfel democrația și spiritul civic. Pentru noi ca instituție este foarte important să ascultăm opiniile elevilor și cu implicarea lor să îmbunătățim infrastructura liceului”.

Cea de-a doua rundă a Programului „Bugetare Participativă în Școli” este pilotată, în anul școlar 2023-2024, în 6 instituții de învățământ, care au fost selectate prin concurs.

Prima rundă a fost implementată, în anul școlar 2022-2023, în 5 licee din țară, implicând peste 2.000 de elevi, zeci de profesori și managerii instituțiilor de învățământ. În total, au fost selectate și realizate 8 proiecte inovatoare de

infrastructură școlară.

La finele anului 2023, Ministerul Educației, în urma consultărilor cu reprezentanții Promo-LEX și ai Ministerului Finanțelor, au decis să instituționalizeze procesul de bugetare participativă prin completarea Regulamentului privind finanțarea instituțiilor de învățământ. Astfel, instituțiile vor putea aloca până la 2% din bugetele lor, dar nu mai mult de 10 salarii medii pe economie pe anul precedent, pentru proiecte de bugetare participativă.

Amintim că Programul „Bugetarea Participativă în Școli” este implementat de Asociația Promo-LEX, cu suportul financiar al Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID Moldova), în colaborare cu Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova și CICDE – Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral.

Suprapopulare de 98% la Penitenciarul nr. 13 din Chișinău. Raport Promo-LEX

Suprapopularea penitenciarului nr. 13, infrastructura depășită și condițiile precare de igienă generează condiții inumane de detenție și contribuie negativ asupra sănătății deținuților. Constatările au fost făcute de către Asociația Promo-LEX în urma unei evaluări exhaustive. Promo-LEX salută deschiderea Ministerului Justiției în procesul de colectarea de date

cantitative și calitative, colaborarea cu organizații guvernamentale și experți, ceea ce a asigurat o evaluare obiectivă și comparativă.

Rezultatele evaluării arată că Penitenciarul nr. 13 se confruntă cu o suprapopulare gravă, depășind cu 98,9% standardele internaționale. Astfel, spațiul conceput, conform standardului internațional, pentru 377 de deținuți, găzduiește în prezent 750, ceea ce necesită o revizuire urgentă a procedurilor de calcul al capacității de detenție și ajustarea infrastructurii.

Condițiile de detenție și spațiu nu respectă standardele internaționale, iar infrastructura sanitară prezintă deficiențe semnificative. Astfel, 18% din celulele analizate nu îndeplinesc standardul minim de 1 m² per bloc sanitar. Totodată, 20% din celule nu oferă nivelul adecvat de intimitate în utilizarea WC-urilor, iar băile comune sunt inaccesibile pentru persoanele cu necesități speciale și prezintă riscuri pentru sănătatea deținuților. În băile comune există o prezență semnificativă de mușcari. Deficiențele din blocul sanitar pun în pericol sănătatea și demnitatea deținuților.

Ventilația și iluminarea sunt necorespunzătoare, contribuind la un mediu nesănătos și inconfortabil. Circa 29% din celule au ferestre subdimensionate, care nu îndeplinesc standardele de ventilație adecvată. În celule persistă mirosuri de mușcari și amoniac, ceea ce prezintă riscuri pentru sănătatea deținuților. În 62% din celule perspectiva spre exterior este sever obstrucționată de ziduri sau de alte structuri, iar 4% nu au vizibilitate în exterior.

Iluminarea artificială se rezumă de cele mai multe ori la o singură sursă de lumină, insuficientă pentru celulele ocupate de mai mulți indivizi. Condițiile inadecvate de ventilare și iluminare necesită auditarea ventilației, optimizarea ferestrelor și revizuirea iluminatului artificial, precum și

alocarea unui buget pentru îmbunătățiri.

Una dintre concluziile majore ale evaluării este necesitatea unei intervenții imediate pentru a asigura condiții care să respecte demnitatea umană și drepturile fundamentale ale deținuților. Implementarea recomandărilor propuse va necesita acțiuni strategice și alocarea de resurse adecvate din partea autorităților.

Juristul Promo-LEX, Dumitru Russu, autorul raportului, subliniază mai multe aspecte cruciale în cadrul evaluării. În primul rând, se evidențiază cooperarea pozitivă între Minister și societatea civilă: „Ministerul, în premieră, și-a arătat deschiderea pentru o evaluare independentă din partea organizațiilor societății civile, marcând un pas semnificativ spre transparență și responsabilitate în gestionarea sistemului penitenciar.” Acest angajament spre transparență se extinde și asupra accesului deținuților la informații esențiale, după cum subliniază juristul: „Fișele de evaluare pentru fiecare celulă vor fi disponibile pentru deținuți atunci când vor depune cereri pe condițiile de detenție, iar ANP va prezenta aceste documente care nu sunt publice, asigurând astfel un proces mai transparent și responsabil”.

„Este crucial de a remedia aceste probleme pentru că de ele depinde cu cine vom conviețui în viitor: persoane traumatate și deformate mental sau persoane care real pot fi reintegrate în societate,” mai subliniază Dumitru Russu.

Raportul poate fi accesat [aici](#).

Raport: Evaluarea condițiilor din spațiile de detenție din penitenciarul nr. 13

ASSESSMENT OF
DETENTION CONDITIONS IN
PENITENTIARY NO. 13

REPORT

Asociația Promo-LEX cere intervenția imediată pentru eliberarea jurnalistei Viorica Tataru, reținută în Tiraspol

Asociația Promo-LEX cere intervenția imediată pentru eliberarea jurnalistei Viorica Tataru, reținută la Tiraspol

www.promolex.md

Asociația Promo-LEX aduce la cunoștința publicului un incident alarmant: jurnalista TV8, Viorica Tataru, a fost reținută de către forțele de securitate nerecunoscute din Tiraspol în timp ce își exercita datoria jurnalistică. Detaliile incidentului sunt încă în curs de verificare, însă gravitatea situației necesită o reacție imediată și coordonată.

În urma primirii acestei informații, Asociația a informat de urgență Biroul Politici de Reintegrare, Delegația UE în Republica Moldova, misiunile diplomatice, Oficiul Avocatului Poporului. Subliniem necesitatea unei acțiuni rapide pentru asigurarea siguranței și eliberării jurnalistei.

Având în vedere această situație critică, Asociația Promo-LEX solicită:

- 1. Guvernului Republicii Moldova:** să intervină fără întârziere pentru a clarifica circumstanțele detenției și a asigura eliberarea imediată a jurnalistei Viorica Tataru. Este esențial ca autoritățile să acționeze decisiv pentru protejarea drepturilor și libertății presei în regiune.

2. **Misiunea OSCE în Republica Moldova:** să joace un rol activ în acest caz, folosind toate mijloacele diplomatice și de monitorizare pentru a documenta situația și a facilita eliberarea jurnalistei. Rolul OSCE este crucial în medierea și asigurarea respectării drepturilor omului în regiuni tensionate.
3. **Oficiul ONU pentru Drepturile Omului:** să monitorizeze îndeaproape această situație, să documenteze orice încălcări ale drepturilor jurnalistei și să alerteze raportorii speciali ONU cu privire la această situație. Intervenția ONU poate fi un factor decisiv în asigurarea respectării drepturilor fundamentale.
4. **Misiunile diplomatice străine în Republica Moldova:** să ia act de această situație critică și să exercite presiuni pe canale diplomatice pentru a asigura eliberarea rapidă și în siguranță a jurnalistei. Rolul comunității internaționale este vital în promovarea libertății presei.
5. **Procuratura Generală a Republicii Moldova:** să inițieze imediat un proces penal pentru a investiga circumstanțele acestei detenții, să documenteze toate încălcările drepturilor jurnalistei și să acționeze pentru a aduce responsabilii în fața justiției.

Asociația Promo-LEX reiterează importanța fundamentală a libertății presei și a protecției jurnaliștilor, care sunt pilonii esențiali ai unei societăți democratice. Solicităm tuturor entităților menționate să acționeze cu maximă seriozitate și promptitudine pentru a asigura eliberarea și protecția jurnalistei Viorica Tataru.

OPINIA Asociației Promo-LEX cu privire la desfășurarea referendumului republican în aceeași zi cu alegerile parlamentare sau prezidențiale

